

gedenk de mens

gedichten maurits mok

Wesmaier '57

Bb
DAMMEN

gedichten gedenk de mens

gedenk de mens

gedichten door maurits mok

1957

BERT BAKKER / DAAMEN N.V. / DEN HAAG

Gedenk de mens

De mens, daar, in zijn huid van licht;
boven zijn ogen vangt zijn haar de wind;
met alle stilten houdt zijn stervend lijf
gelijke tred; met elke vinger boort
hij peilloos water aan.

De klank die van zijn lippen in de lucht
verglijd, het slapen dat zijn hoofd
met stof van droom bemantelt, zij omlijnen
zijn kracht, zijn weemoed, zijn volkomen stand
in zin die waanzin wordt.

Gedenk de mens, hoe hij zijn morgen heft,
twee handen onder schalen vuur,
de estafette van de eeuwigheid.
Gedenk de mens, het teken aan de muur,
het vlees dat zich als woord verspreidt.

Leven op aarde

Geheim van vuur, leven op aarde
onder een hemel van graniet.
Dagen en sterren lopen samen
in ogen die hun licht niet meer
kunnen verdragen.

De mantel van de tijd is dun,
de wind heeft duizend koude handen
die lichamen tot op het bot
van hun bestaan betasten.

Wie houdt nog raad? Begeerte, angst
jagen hun honden door het vlees,
de laatste dag is uitgebrand
eer men het weet.

Mond van een mens

Mond van een mens, getande vrucht
die zich geen dood kan eten aan het leven,
immer bereid zijn bloed te geven:
de ruimte bijt hem blindelings terug.

Stom tweegevecht zonder getuigen.
De lucht wordt aldoor witter, aan de rand
der aarde opent zich de wind;
langzaam en niet te stuiten
zuigt hij het uitgebeten vlees
tegen zich aan. De lippen blijven rauw
van lust, de stem zegt hees:
liefde, morgenuur – alles wat
voorbij en ongeschapen is. De luchten
worden van steen, het lijf een dorre tak.
Alleen de mond kan niet bedaren.

Leven

Leven – vergeten moeten dat men is
geschapen zonder ogen die het licht
doorgronden kunnen, zonder diepzeevinnen
die hemelen vol helder water dragen.

Menselijk – alle zenuwpunten stoten
tegen geheimen, woorden blijven steken
in oppervlakken waar geen trilling
een innerlijke adem prijsgeeft.

En toch bestaan, toch dag na dag
aanvatten met twee hongerige armen
en nachten loven waar het lichaam
spoorloos in wegzinkt.

Of, vastgebeten in de eigen kracht,
met hamerende angst de stilte splijten,
het duister uitwonen tot op zijn grond
van ledigheid.

Zij

Zij komen met hun ogen uit de grond
der stof omhoog en openen zich wijd
om zon te drinken en de wezenskracht
der wereld in zich op te laten gaan.

Zij waden met gespannen armen
de atmosfeer door en verzinken
iedere avond zwaar van leden
onder de spiegel van een schaduwzee.

Daar hangen zij, gelovig en verloren,
tussen de waterplanten van hun dromen
en snelle visselijven wier geheim
zijn kracht in hun verborgen netvlies brandt.

Opdat, verrijzend uit hun slaap,
zij één seconde ongeboren schijnen
en met foetale handen voor hun borst
de schrik verbidden van een nieuwe dag.

De mens voorbij

Levenden, met al zwarter schaduwvleugels
achter hun lichaam, graven dagelijks
dieper de driften open van het licht.

Hun elektronische bedenksels trillen
van energieën die het hart niet meer
uit zijn benarde spanning los kan wringen.

Langs stalen hersenbanen snelt het intellect
de mens voorbij en legt de som der wereld
in uitgeponste gaten voor hem neer.

Zo, aan een cijferreeks, verblindt hij zijn gezicht
om niet met open ogen door te dringen
achter het puin van zijn ontzielde kim,

waar nooit meer in een creatief gebaar
de hemel scheurt, alleen een wolkgebergte
soms tijds vergif omhoogstoot naar de zon.

Hij en ik

Onder de bomen die naar regen ruiken
gaan wij de avond in. Zijn stem bewijst
de mens, mijn ogen zien de stilte
waarin het stof der woorden zich verspreidt.

Hij houdt zijn tijd omhoog, ik voel mijn schreden
wegglijden in de keel van een moeras.
Hij leeft het slapen tegemoet, ik het gefluister
dat rondgaat op de bodem van de nacht.

Wij zijn verwanten, mensen die hun lichaam
ontlenen aan het water en de zon.
Hij legt zijn hoofd straks diep onder de wind
die standhoudt in de muren van mijn huis.

En als een nieuwe morgen ons komt halen,
wast hij zich van de onbewustheid schoon,
die in mijn hoofd zich opent tot de vraag
waar in de tijd ik eenmaal heb gewoond.

Watervogel

Watervogel in het onbegrensde.
De morgen stoot mij van zijn oever weg.
Inwendig waaien vult mijn longenruimte
en hapert in het weefsel van mijn huid.

Geladen met een witte smaak van pijn
zie ik de hemel zijn geweld hernemen
over mijn in een levenslange nacht
ternauwernood verslapen angst.

De spiegel van de morgen brandt zo fel
dat ik mijn ogen wil verschuilen
diep in de waterkamers waar de tijd
geen grond meer voor zijn wortels vindt.

Maar aangezogen door de horizon
drijf ik de vuren van de middag binnen
en voel hun gloed uit mensen, dieren, sterren
over mijn leven stromen.

Zonder spoor

Ik zet stappen in het licht,
ik loop er zonder spoor doorheen,
voor mij en achter mij blijft het dicht;
ademend, doorzichtig steen.

Ik kan wel met mijn armen woelen
en klanken stoten uit mijn keel,
maar altijd blijft de witte koele
wereld een ongerept geheel.

En als ik stilsta en gedachten
in mijn bewogen hoofd vergaar,
kan ik de pijn niet meer verzachten,
valt mij de roerloosheid te zwaar.

Stuurloos

Uitgesproken, niet meer op de tijd
steunende, slechts een gebaar
van leden in de lucht,
zo vindt de avond mij
en tuimel ik de hemel in de schoot.

Sterren staan brandend in mijn ogen
die alle raadselen tot op hun grond
van zwijgen hebben afgetast
en niet meer weten willen dat het wit der angst
de oorsprong van het licht is.

Ik heb geen hand om schaduw op te wekken:
mijn leven ligt volslagen bloot;
geen horizon om achter weg te vluchten:
een wild geworden universum
maalt door mijn hoofd.

De vormen van het denken sterven af

De vormen van het denken sterven af.
Wij blijven haken in de ondergroei.
Meter na meter vecht het leven zich een weg
door spierweefsel en donkergroene walm
van koortsmoerassen.

Van dieren onherkenbaar slaat de huddamp
ons in de ogen; hun geschuifel alarmeert
de trilraden van onze angst en loopt
bonzend te hoop in onze schedelholte.

Bomen waarop de hemel heeft gerust,
hangen met naakte wortels achterover,
hun kruin begraven in het ijs der ruimte,
hun dunne onderarmen uitgeput.

Kruipende tasten wij de aarde af
naar wateraderen en vinden slechts
bloed dat op onze stukgereten handen
de strepen van zijn wanhoop achterlaat.

Bezorgd

Om het leven maak ik mij bezorgd,
de gestalten met hun late vormen
omgaande in de mist,
de kinderen met de kelken van hun ogen
diep in de wolk der slaap,
de vogels die hun wieken scherpen
aan het verblekend licht,
de huizen waar in het geheim
geluiden blijven staan,
de rivieren van wier avondhuid
de glans vervluchtigt, nauwelijks een ster
reikt met haar schietlood naar
de binnenzijde van hun nacht.

In de bomen balt de tijd zijn duister,
op de dieren druppelt het zich uit,
in het denken van de mensen blijft het
aarzelen voor een bewaasde ruit.

Het randgebied

Gisteren, in het randgebied der koorts,
half aan de aarde, half aan het heelal
geketend, heb ik weer ervaren
dat eens mijn tijd in waaiend vuur
te niet moet lopen.

Zonder de schaduw van een oud gelaat
opent de einder zijn geschroeide kaken;
geen boom die uit de storm een armgebaar
van stilte redt, geen kleine waterbron
doet in de rode nacht een droom gestand.

De ruimte lost zich op in stuivend zand,
ik woel de bodem van mijn angsten open
en val met dode leden in de put
van mijn vergaan.

Doden en levenden

Doden en levenden, zij worden door één kracht
gegrepen, als ik diep binnen mijn ogen
het spoor der wereld zoek, zij allen gaan
op voeten die geen grond kunnen bereiken,
onrustigen, door een verzwegen angst
bij dag en nacht belegerd, niet in staat
zich ooit buiten hun wezen te verliezen,
doordat zij alles hebben afgetast
en nergens meer hun hand het ritme vindt
van een verborgen hartslag, een niet uit te putten
van levend vuur. [bron

Het wordt weer nacht

Het wordt weer nacht. Er ligt geen honderd meter
tussen de uitgang van mijn dagen en de zee.
Ik trek de huisdeur los en voel mijn hoofd
gegrepen door het roepen van de wind.

Het ondergaande licht heeft overal
zijn veren en zijn bloed verstrooid.
Nog uren later kleurt het aderstelsel
van zijn vergaan het bleke porselein.

Met landmanstred meet ik het borstgewelf
der aarde af en luister naar het kloppen
dat uit haar innerlijk mijn voeten raakt.

Dan hef ik, een bezonnen feestgenoot,
de drinkschaal van de ruimte naar mijn ogen
en staar tot in de grond der avondzee.

Confrontatie

De kamers van het huis, de longen van de nacht,
een handvol warmte waaromheen de wind
zijn lange ronden loopt en jaagt het zand
verblindend voor zich uit en doet de zee
steigeren in het bekken van de kimmten.
Ik voel mij samenkrimpen tot een huid
van louter angst, ik zit achter mijn handen
verlaten voor de aanloop van de nacht,
en voel hoe daar een golf zijn schouders kromt
tegen de muren en de voegen opendrukt
en in mijn ogen ziet, zwart in het gat
van mijn verloren leven. En terwijl
ik nog naar adem snak,
hoor ik mijn eigen losgebroken stem
tegen het duister slaan en zie ik voor mij op de tafel
twee handen in de koude mist der lamp.

Napijn

Gelieven, uw mond bezweek,
ik zoek het vuur niet meer, ik ken alleen
de napijn van de hunkering,
en maak mij open tot een prevelen
van waterdruppels om uw verre naam
nog eens te doen bewegen,
en voel dan toch het tasten in mij gaan
om kleren, vormen, handen, om de mist
van leven die uit u is opgestegen,
zo hartverwarmend en eenzelvig,
dat ieder zwijgen er van spreken moet,
aleer het zich terugwendt naar de nacht
van uw niet uit te denken dood.

De nabestaande

Bloed, vergoten, roept de nabestaande
die zijn nacht met sterren wil bezaaien,
maar het venster sluit aleer de wind
hem zijn klauwen in de ogen slaat.

In het pantser van zijn huid gelegen,
hand en voet tot op het bot gekrompen,
diep binnen zijn oren weggevlucht,
schuift hij het vergeten tegemoet.

Minder dan de bloedvlam van een mond,
minder dan een witte vingertip,
nauwelijks een ronde druppel zweet
houdt de pijn der wereld vast.

Uren, diepe treden in de rots,
dalen door het duister zonder hart,
en geen vleermuis hangt het leven aan
in gespalkte overwintering.

Tot de morgen, tot het grauw der muren
door het deksel van de ogen dringt
en de wind zich afkeert van het venster
dat daar midden in de hemel staat.

Wat er niet meer is

Wat er niet meer is: de grote stem
die in de nacht haar zwijgen opendoet
en loopt de ronde van het toegedekte licht
trager en trager, tot de slaap ontwaakt,
een leger zachte armen, een gelaat
dat louter wolk is en de angst der ogen
voor lange uren in zijn warmte sluit.

Nu, door het water van de avond gaande,
zie ik alleen een ledig spiegelbeeld
geëst in de metalen oppervlakte.
De vleugel van de late wind verwekt
geen rimpeling en zelfs de tranen
zijn veel te lang bedwongen om nog ooit
uit hun verdroging los te stromen.

Ogen ontbonden...

Ogen ontbonden, met geen naam
terug te vormen tot bezielde stof
en toch in lange nachten, als het lijf
door ledigheid omademd wordt,
nog nagefluisterd langs een hemel
waaraan de laatste ster is opgebrand.

En in de morgen, als de dorre mond
zich moeizaam losmaakt uit zijn kramp,
staan alle vensters harder dan voorheen
bespannen met afwezigheid
en tilt het hoofd boven de rand
van het weerbarstig licht
stenen, ternauwernood te dragen,
angsten, bevroren tot gevoelloosheid.

Bij een papier

Hier heeft de hand van een dode
zijn kracht gezet; hier staat een leven stil
en raakt niet uitgeput.

De barre kreet van het papier
scheurt het gordijn. Boven de horizon
loopt de gestorvene met lange armen
de wereld binnen. Pijn noch glimlach zal
de bergtop van die eenzaamheid bereiken.

Reeds om de benen glinstert zoveel sneeuw
dat men geen kleur meer in zijn ogen
vergaren kan. En boven op de brug
der schouders heeft de kou zich saamgebald
tot een geweld dat ademende lippen
dichtschroeit met angst.

En dan het hoofd met het bevroren woud
der haren: welk gewaai houdt hier voorgoed
zijn huilen in.

Levende mond, trek uw gelaat omlaag
naar het papier en strijk de tekens aan
totdat zij bloeden van uw eigen pijn,
tot gij u in uzelf begraven kunt.

Beelden

Mensen, doden die ik liefheb.
Ik zeg het voor mijzelf, de draagkracht van mijn stof
breekt op de grenslijn van dit ogenblik.
Niemand kan luisteren; de laatste snik
is lang ontzield; nimmer wordt mij
de nacht meer toegeademd als een huivering
van uw bezweken kracht.
Wat ik heb nage tast, het vuurspoor van
uw wanhoop, is in mij
tot kleurloos stof verdord.
Toch blijf ik met een vreemd geluid
van oude angst uw pijn herhalen
en teken met mijn hand de sterren na
waaronder uw bestaan is weggevaagd,
beelden die elke nacht opnieuw
tegen de dood leunen en elke morgen
dieper verzinken in het mistig licht.

Het werd volbracht

Het dient gezegd zoals het is geweest:
mensen die met radeloze keel
de dood inhaalden.
In zwarte hokken stond hun angst
opeengedrongen, sloeg alarm
en stierf.

De wolken dreven voort, de wind
luisterde enkel naar zijn eigen stem.
Waar in de wereld was een boomtak
die om hen huiverde?
Rivieren stroomden met blinkende leden
door landen waar de akkerman
in licht te baden ging.
Het vee bewoog de kop met steeds
dezelfde maaltbeweging die zijn trage drift
in stand moest houden.
De vogels hingen wiegelend
de kracht der aarde te bekluren
of roeiden door het water van de lucht.
In steden keken huizen
met harde ogen voor zich uit,
hoog over alles wat zijn vorm
te redden poogde voor het sluipende
gevaar der stilte.

Geen wreker stortte uit het blauw
de tijd in. Het was morgen, het werd nacht.
Het was begonnen en het werd volbracht.

Dieper dan het licht...

Dieper dan het licht is mij het zwart
waarin gij zijt vervluchtigd; ik begin
soms dingen na te zeggen die ik nooit
vernomen heb, alleen om in de grond
uwer verlorenheid de open wonde van
uw zwijgen dicht te branden.

De late nacht houdt in mijn ogen steeds
uw hoog wanhopig beeld vast
dat tussen stamelen en sterven
naar adem zoekt.

En altijd word ik nog gewekt.
Een morgen vol verlaten wit
legt vlakten om mijn aangezicht
waarin gij als een vlam van mist
wordt voortgejaagd.

Redding

's Morgens, wanneer de doeken van de slaap
zich losvouwen en ik ternauwernood
geloof dat ik nog ooit een dag
bezielen kan, raakt soms de atmosfeer
geladen met bewegingen die mij
in barre angst tussen de oeverkanten
van dood en leven heen en weer doen slaan.
Handen en voeten steken uit een wolk
hun uitgebleekte schamelheid naar voren;
hoofden waarom mijn handen misschien eens
hun kracht en tederheid hebben geopend,
vullen de holten van mijn dichte ogen
met hun ten dode toe verkilde pijn.

Ik zeg: ik kom, er kan nog redding zijn,
want uw bestaan, door ieder afgeweerd,
blijft in mijn stem een eindgestalte zoeken,
zo donker dat de nacht zonder gebaar
er in kan wonen.

Verraad

Vader, moeder, alle duizenden,
verroer uw dood niet meer, ik weet
dat er geen grond is in uw lijden,
dat het van dag tot dag wordt voortgesleept.

Wat mensen doen en zwijgen, wat hun hand
tegen het vuurveld van de tijd beduidt,
het is dezelfde waan die uit uw lijf
de kracht heeft weggerukt.

Geen angst, geen rebellie vindt een beraad
dat tot de bodem van de wanhoop reikt,
en wie zijn armen voor de sterren schuift,
lijft het luchtledig bij zich in.

En zelfs wie zoals ik van ieder woord
de glans tot op het bloed heeft weggekrabd,
pleegt nog verraad. Alleen een stap
met ogen dicht, pal in de nacht,
bereikt uw pijn.

Elke dag, ieder uur

Elke dag, ieder uur
de gongslag der herinnering,
open monden, open ogen, mensenlevens
verstikt en weggevaagd.

Elke dag, ieder uur
het scheuren van de harten in een angst
die zich te pletter heeft geschreeuwd,
de snik, de val, het dodelijk gewicht
der levenloosheid.

Elke dag, ieder uur,
het hoofd, de vuisten blindelings naar voren
tegen de pijn,
luisteren naar het stromen van de wind
die alle stemmen, alle ogen, alle stenen
verpulvert en verdoet.

Verslagen hoofden

Verslagen hoofden. In het struikgewas
der haren houden zweet en bloed
de doodsangst vast. Zij liggen met hun ogen
voorover in het steengeworden licht.

Diep in de ijstijd van hun stilte
graven mijn zinnen naar een onvoldragen
gebaar van pijn,
een roepen dat zich door het blinde glas
omhoog blijft scheuren.

Maar nooit ontwaakt een trilling op mijn mond,
hoe lang ik ook met ingehouden stem
mijn leven afbuig naar het ondergrondse
en mij verlies in luisteren dat amper
de dag meer halen kan.

Aardschokken

Aardschokken onder de tijd.
De wankelende morgen heeft geen handen.
Ik duizel van plafond tot vloer
de kamer op en neer.

Met louter stenen aan mijn borst
poog ik de liefste lippen warm te kussen
die ooit bevroren zijn,
de siddering te doven in een arm
die uit de grond komt opgewoeld,
een kinderhoofd met al mijn zinnen
terug te koesteren tot een juweel van licht.

Totdat ik in het uitgetrild vertrek
tegen de onbezweken dingen leun,
de stoel, de boekenreeksen en het bed,
een wereld zonder voegen of geheugen.

Ik schuif mijn leven weer in het verband.

Mijn vader

Mijn vader staat daar in zijn jas
blootshoofds tegen de tijd,
dun haar, een handvol grijze as,
over zijn hoofd gespreid.

Een man alleen; de storm valt aan
en jaagt hem voor zich uit.
Zijn ogen zien mij niet meer aan,
diep in zijn grijze huid.

Moeder

Moeder, de nacht heeft geen schuilplaats,
alleen een vuist die uit het onderaardse
losbreekt en mensen verpulvert.

Jij hebt een hemel boven je gezien,
miljoenen sterren doofden tegelijk
en werden stuivend puin
over het dodenveld.

Mijn zuster

Mijn zuster ging daar in een nacht
vol vuur en vlam. Ik volgde haar geluid
voorbij de bomen. Reeds verdween het huis.
Ik had een koude mantel aan,
maar wilde niet terug, nu zij daarginds
verloren liep, handen en voeten hoog
boven de tijd, een nachtwolk, meegesleurd
achter de wereld. Ik vernam
geen klacht. Haar haren had zij saamgebonden
tegen het waaien; met haar harde hoofd
drong zij vooruit. Ik dacht: hoelang
kan ik haar volgen; moet zij niet
witter worden? Maar zij ging
haar bloedig zwart niet meer te buiten.

Doortocht

Zij zijn er weer, zij lopen door mij heen,
zij hebben grote ogen, lange armen;
ik houd mijn adem in, ik wil alleen
horen hoe zij hun ledigheid veranderen
in stromend licht. Bewegend op de wind,
sluiten zij een voor een hun ogen;
het allerlaatst een pasgeboren kind.
Daarachter komen wolken aangevlogen.

Uitgeput geduld

Jaren voorbij – ik moet mij ver
over mijn leven buigen om het spoor
der struikelende voeten weer te vinden
en het gebaar van ogen die nog eens
hun licht verliezen willen aan de tijd.

Langzaam is de woelende herinnering
zo diep in mij bezonken dat zij amper
de waterspiegel van mijn slaap
kan verontrusten.

Boven een mist van lichaamsvormen
ga ik de wegen van mijn uitgeput geduld
en voel mijn denken gladgestreken
door het gefluister der vergetelheid.

De doden sterven

Pijn druppelt uit, de doden sterven
ook in de laatste hartklop die hen droeg.
Wie leven moet, bouwt zich van lieverlee
uit nieuwe heugenissen een bestaan;
hij heeft zijn langzaam krimpend deel te lief
om het aan oude namen te verspillen,
klanken waaruit het beeld vervluchtigd is.

Zo zakken dan de doden in hun dood
al dieper weg. Geen voetstap op het steen
van hun vergetelheid roept nog iets los:
een innerlijke trilling, het gelaten
of hunkerende teken van een mond,
de opgerezen lichaamskracht, de vlam
van armen welker drift de hemelholte
deed volstromen, het kind dat met zijn stem
de dag verrukken kon, de nieuwe ogen
waarin het licht als glanzend vocht
uit onbekende gronden bovendreef.

Het is verloren, zonder dat de wind
er nog een spoor van te verdelgen vindt.

Verzonken pijn

In een wereld die een kamer vult
hoor ik het bewegen van de levens
waar mijn stem haar klank aan openhoudt,
vrouw en kinderen, drie warme bronnen,
drie harten in wier slag de schepping trilt,
een grote morgenwind vol hartsgeheimen,
een brede bundel licht op het gelaat
van een verdonkerende aarde,
een watervloed van vreugde in een land
waar elke spanne gronds getekend is
door uitgebleekt onschuldig bloed.

Met behoedzame gedachten glijd ik
om de spiegels van drie ogenparen,
binnenzeeën waaruit licht ontspringt.

En mijn hoofd, tegen de nacht geleund,
buigt zich door het duister heen en vindt
onder in de bodem van die ogen
de verzonken pijn van het geluk.

Maaltijd

Voor het raam. De tafel is beladen
met zeelicht. Vier lichamen,
uitgespaard in het wit,
communiceren met de stilte
die spijs wordt in hun mond.

De hand die door de dag reikt,
de keel die adem inlijft,
kennen geen vrees. Alleen de ogen,
weerloos voor het blinkend raam,
leiden een ingekeerd bestaan.

Interieur

Het liefste bloed klopt in het liefste lijf,
laag onder boomtakken van licht
die zenuwen doen trillen in de muren.
Een witte golf rust tegen het plafond.

Twee open ogen liggen stil te drinken;
de middag wordt doorzichtig op hun grond.
Twee handen laten slanke vingers drijven
in vloeibaar glas.

Alle geluiden houden
zich zwijgend om een mond bijeen,
alleen het licht blijft woorden schrijven
op levend steen.

De parelduiker

Vrouw en kinderen, al wat de tijd
aan warmte geeft, de lichtbron van hun stem,
de hoorbare gedachten van hun ogen,
muziek die op de achtergrond der dagen
zich tot een raadselwolk verdicht –
het begeleidt mij nog terwijl ik hier
mijn woorden een voor een verhef
en zinken laat, een moede parelduiker
die om de schatten nooit de zee vergeet,
de nacht van water waarin groene armen
hun gruwelijke sterkten openslaan
en met geduld de laatste duik verwachten,
zo diep uit ieder lichtbereik vandaan
dat er geen ster meer in het oog kan staan.

Lezende vrouw

Onder het lamplicht, met het licht van haar besta
volkomen in haar ogen saamgebracht,
leest zij een boek, een blinkend voetspoor van papi
in het verlaten kamerdonker.

De haard loost af en toe een korte snik,
in dak en muren kraken de gewrichten
onder de spanning van een atmosfeer
die zoveel sterren dragen moet,
dat hij de huizen en de grond
langzaam te pletter drukt.

Maar zij beweegt haar ogen door het licht
met de gelovige bezorgdheid van een vrouw,
in wier gepeins de ruimte zich versmalt
tot menselijke innigheid, een stem
waarin van vraag en antwoord het geluid
tezamenvloeit.

Nachtleven

Men gaat naar huis, de sterren branden.
Het is gedaan: de dag, de hand
zijn moe. In vrouw en kinderen
waakt nog de tijd.

De dis. Rondom het tastbare geheim
zitten genoten van een eeuwig feest
en laten in een paarse zee
geluiden vallen.

Een lange nacht. De instrumenten
blijven bevlogen door muziek.
Onder het licht verzonken, leiden zij
een onaantastbaar leven.

Slapende vrouw

Alle vuurkracht van haar leven
ademt met de dagwind. Op haar huid
wemelt een lichtspel van flitsende vogels.

Stil achterover in de grond der dingen,
is haar gelaat een diepzeebloem.
De golven van de hemel lopen zingende
hoog boven haar voorbij.

Zandbanken aan de oevers van haar hoofd
verzilveren de wereld tot een mist
waarin de schepping zich tot voor
haar aanvang heeft teruggetrokken.

Heldere dag

Vrouwen, het hoofd omwonden met het blauw
van hun eenzelvigheid, drinken de lucht
tot op de bodem uit. Meshelder staan
huizen en wolken in de ledigheid gebrand.

Achter het gaas van haar geluid
rimpelt de zee. Een kleine handvol wind
doet in de plooiën van het land de grassen stromen
en vult de sporen van vergankelijke voeten
met sneeuw wit zand.

De kinderen

Warm in hun huid – ik hoef de kinderen
nog niet tot een verleden te herleiden;
zij leven aan de oorsprong van de tijd;
zij jagen lichtdauw op, hun denken springt omhoog
uit morgenbronnen; in hun woorden
opent de wereld een gezicht
dat amper uit de schepping is ontwaakt,
een mengeling van honger en zojuist
ontbloeid gelach. Ik kan hun avonduur
verbergen in de holte van mijn hand
en door hun dichte ogen heen het licht
tot op de bodem toe zien leven.

Zeg het

Zeg het met het enig licht
dat overblijft, de wanhoop van uw stem:
hoe fel de hitte van de nacht is,
hoe alle horizonnen schuiven,
toedringend naar het ogenblik waarop
de ruimte, fijngevreven,
zichzelf verslindt in een gebaar van vuur.

Kinderen die de morgen nog niet kennen
– de spiegel van hun blik ligt weerloos bloot
voor elke straling die het firmament
over hen uitgiet – dagelijks opnieuw
moet ik de angst in mijn gedachten doden
ter wille van hun onbewaakt geluk,
een hand, die nauwelijks het eigen oog
meer af kan schermen, als een kleine hemel
over hun leven houden, en een mantel van geloof
rondom de pijn slaan van hun hunkering.

Maar later, als zij in hun warme slaap
verborgen liggen, staan de vensters weer
koud en doorzichtig voor de duisternis,
waarin seconde na seconde
de kernen zwellen van de wraak
der elementen.

Nachtbleek

Nachtbleek leunen de ramen,
ogen vol stilstaand water.

Alle hemelvuren zijn
ingeslagen in het brein.

Molens malen garven bloed.
Sterren worden uitgeroeid.

Geen beweging in het water.
De gordijnen gaan niet praten.

Langzaam dieper in de huid
rekt de stomme pijn zich uit.

De paarden

De paarden hebben het goed.
Binnen hemelsblauwe mythen
houden zij beraad.

Langs het blinkend water
van hun nek en romp
lopen rimpelingen die hun zenuwstelsel
tot in alle nerven zichtbaar maken.

Hun benen houden hen hoog
boven de grond der wereld opgeheven.

Peinzend staan zij uren
met de mantel van de hemel
om hun rillend lijf.

Bergen aan Zee

Bergen aan Zee – men staat op benen midden in
dagen met grote witte ogen,
men blijft de wereld trouw omdat zij
warmte noch schaduw biedt,
alleen een handpalm
vol zand en wind die in ontwaakte oren
een stem doen trillen van geroest metaal.

En als men ogen sluit, rust men op golven
van zee en hemel, met verlengde leden
wier einde in de ruimte overgaat.

Jonge vrouwen

Het voorjaar heeft een zachte mond.
Het kust de jonge vrouwen die de straat
betreden met hun argeloze warmte
en met hun ogen halfgesloten in het licht
te rusten lopen.

De wind omwoelt hun armen met zijn glans.
Diep door de helderheid ziet men het vlees
tot eenzaamheid ontwaken en de spieren
zich rekken naar het vlinderende strelen
dat neerstrijkt uit de lucht.

De winter

De winter. Het geheim staat met zijn rug
tegen de binnenmuren. Bleek beweegt de hand
der zon over een langbemind gelaat.
Het droge ritselen van wind langs steen
trekt lijnen tussen hart en buitenwereld.
De perken der eenzelvigheid zijn rond.
Vermoedens kloppen aan gesloten vensters.
Ogen vol mist zien mij gedurig aan,
terwijl het trage lichaam van de tijd
in mij verschuift en iedere gedachte
uiteenbreekt in fragmenten zonder zin.

Het gerucht

Daar nadert stapvoets het gerucht
der weinigen die hier de nacht doorstaan.
Hun lange schaduwen gaan voor hen uit
de berg van het vermoeide licht omlaag.
Het laatste woord beweegt nog op hun mond,
een luchtbel van geluid die niet wil breken.
En onder in hun keel en in hun borst
is het volkomen stil, het leven zelf
houdt daar de adem in. Zij hebben meer
ervaren dan een mens ervaren mag
die in de duisternis zijn eigen dood
verslapen kan. Zij gaan met ogen open
de uitgebrande einder tegemoet.

Stormnacht

Pal op het raamgat opent zich de zee.
Het kamerdonker rilt tot in zijn grond.
Dwars door de muren loopt het sleurende gekraak
van leven, uit zijn evenwicht gewrongen.
Stenen slaan vuisten door de wildernis
en vallen zonder echo in het niet.
Hoog op het dak schreeuwt zich de waanzin los
aan vogelstemmen. Door de schoorsteen waait
een menselijke hulpkreet op en neer.
En aldoor bonst de ruimte met haar hoofd
tegen het raamgat, een geworgde keel
waarin de angst omhoogstijgt tot de grens
van de verstikking.

Spiegelbeeld

De harde spiegel van de morgen
ontbloot de onderhuidse levenslijnen.

De wind knaagt aan het raam, de zee staat hoog
op voorpoten van donker water.

Even, terwijl de tijd zijn adem inhoudt,
opent het runenschrift zijn achtergrond.

Ik voel de stift die weer bewegen wil,
één millimeter dichters naar de dood.

Er grijpen handen uit de nacht terug.
De stilte rekt zich uit tot razernij.

Dan valt een groot geluid mijn oren binnen:
de stormzee trapt haar spiegelbeeld aan gruis.

Naar de brievenbus

Van mijn huis naar de brievenbus,
een voetpad door de hemel.
Mijn leven tikt seconden los
tussen twee velden licht.

Zeshonderd meter door het eeuwgetij
van het seizoen. De zee omspint
het denken met orakeltaal.
Een vogel schreeuwt zich open.

Een bocht door, waar de dag verkleurt
tot zijn begrenzing. Midden in het rood
ritselt mijn brief. Ik keer mij om.
De wind zet lichte vleugels aan mijn rug.

Alpes Maritimes

Het hoofd der bergen hangt tegen mij aan
met trossen donker groeisel. Het geluid
der stilte schuift zich dansende vooruit
en blijft binnen mijn hersenpoorten staan.

Rivieren in de lagen van mijn huid
verdwijnen naar een dieper stroomgebied;
de zenuwen der rotsen trillen niet,
het licht beklemmend tussen noord en zuid.

Totdat ik op een pad boven de lucht
mij op mijn benen til en houd de wind
tussen mijn droge, toegespitste lippen.

De einder spant zijn hemelsblauwe lint
rondom het zwart en groen der laatste klippen,
en alle angsten sterven in een zucht.

Bergwandeling

De ijstijd haakt zijn tanden in ons vlees,
terwijl wij over brokkelige paden
zonder gedachten door een hemel waden,
die zwijgen blijft om onze ruimtevrees.

Wolken staan op de dalen met een been
dat uitloopt in een sliert van losse draden.
Een berg verheft zich in zijn zwartgeladen
afzijdigheid van louter steen op steen.

Met kromme schouders en een rug van zweet
drukken wij kilometers uit hun baan,
gehoorzaam aan de val van onze voeten.

Dan, in een wereld die geen wereld heet,
blijven wij ver buiten onszelf staan,
uit angst dat wij elkanders stem ontmoeten.

Middellandse Zee

Met lange blauwe armen dwaalt het water
rondom de prijsgegeven leden.
De lucht staat op zijn adem stil.
De grenzen van de tijd verbleken.

Diep uit het lichaam van de aarde
wellen de golven op; innerlijk vuur
omspoelt de huid, een onophoudelijk
stromen en sterven.

Later, aan land: de horizonnen doen
hun witte mantels toe,
de rotsen rekken met verlaten lijnen
hun verten uit.

De sneeuwlaag van het licht
schuift door de ogen binnenwaarts en blijft
als water rusten op de grond der slaap.

Langs de hoofdweg van het licht

Langs de hoofdweg van het licht
twee kleine meisjes in hun vlinderkleden,
mijn vrouw met wolken zon op haar gezicht,
ik met de jaren die niet keren
achter mijn schreden.

Elke morgen weer
vier lichamen vol warmte naar de stad,
waar hier en daar in straten nog een veer
van schaduw zich vergeten had.

Tussen de drommen naar het goud
geknipperoog der zee. De kleden los.
Wedergeboorte in het hemelblauw.
Het water als een vallend ros.

Promenade des Anglais

Wandelend, met schuim van zonlicht op
het bruine pantser van hun naaktheid,
stromen zij heen en weer, in alle talen
vluchtend voor het blauw visioen der zee.

Romein noch Saraceen plant meer de dood
zijn vuist in het gelaat, de vestingmuren
werden tot suikerwerk, waarbinnen rooksalons
en ruisende w.c.'s.

De onbewolkte lijdzaamheid des hemels
ziet er op neer en streelt met zachte handen
van wind langs haren, schouders en gedachten,
zo dicht bij hun vergaan.

Dag in de bergen

De tijd was daar hanteerbaar.
De boeren spraken: er zij licht.
Tussen de beschuimde bergen drukten zij
met harde lichamen de poorten los.

Een zilverblauwe zee betrok de dalen.
Zij maalden met hun armen en terstond
sloegen de vuurstralen uit de flanken
der wereld in de oogbal van de zon.

Zij plantten zich met voeten in de grond,
dolven de warmte uit de stenen los,
hoogden de helling van de uren op,
tot zich een middag boven hen verhief.

Dan stortten er rivieren op hen neer.
Traag waadden zij door het golvende goud,
met paardeborsten en een hoofd
dat in zijn dampkring stond te schommelen.

Later, de tijd was mist geworden,
trokken zij langs de onderkant der bergen
de avond tegemoet. Hun schreden mompelden
het wachtwoord van de slaap, hun lichaam riep
met ingehouden stem. Het verre dorp
luidde met klokkenspel de stilte in.

Morgenstameling

Ik zet mijn oren open aan het klinken
dat uit de mist welt, morgenstameling.
Ik houd mijn ogen evenwijdig met het licht
en voel mij aangeblazen door de reuk der schepping.

De bergen, slapende giganten, zakken
nog dieper in hun stenen oertijd weg,
terwijl de winden reeds het voetenspel
van hun ontwaken op hun ruggen dansen,
en boomtoppen hun grote groene handen
schoonwassen in het water van de lucht.

Overal op de paden het gedin
van ezelrompen. Moeizaam knarst de aarde
onder de spanning van hun oud geduld.

Tocht door het licht

Elke dag, boven het licht verschenen,
hief ik een tastend been de ruimte in
en zette het voorzichtig op de hemelvloer,
blauw water in welks hardgespannen huid
ik zwarte golven stil zag staan.

Op trilkoorden bewoog ik door de angst
der hitte, in mijn bonzend hoofd het gat
dat plotseling zijn oog kon opendoen
onder de volgende stap.

Bergen hingen hijgend aan elkanders evenwicht;
de glinsterbrand der zee beet in de kim;
de wind stond met zijn vuurpijlen de tijd
gedurig naar het leven; uit de okselholten
van het gesteente vielen trage druppels dood
in het verschrikte licht, of er ontstonden
bevingen in het hete struikgewas.

Alle paden die ik vinden kon
vluchtten voorbij een bocht. Ik keerde dan
mijn ogen naar de afgelegde weg:
bomen, een huis die in het onheil staande bleven,
schuilhoeken waar de nacht in wonen zou
alsof hij hen nog nimmer had verlaten.

Morgen

Morgen. De bergen rusten op het licht.
Ver in de uitgeblauwde hoogte wolken
met ronde lichamen van schuim en sneeuw.
Bomen houden zich met lange armen vast
aan de vergroeide hellingen. De wind
beweegt zonder geluid het diepe water
van zijn aanwezigheid. De dalen schuiven
hun openingen in de dag omhoog
en blijven trillend in de hemel staan.

Een bergboer

Een bergboer in zijn hemelkooi.
Zijn lichaam woelt de blauwe stilte om.
Tussen de stenen en de ranken tasten
zijn handen naar de vormen van het licht.

De aarde knarst een levenslange dag
onder zijn schoenen; in haar voegen druipt
zijn zweet geduldig en verzoenend,
twee machten die elkander staande houden.

Langzaam door de vlammen van de middag
kruipt hij de avond tegemoet en buigt
zijn leven voor het zinkend vuur
nog dieper naar het roepen der natuur.

Bemin de mens

Haal met de morgen het geluk
twee ogen binnen en bemin de mens
die slechts verliezen kan, het kwetsbare insect,
drijvend op de vleugels van geboorte
en dood.

De lucht is hoog, in dalen houdt de dag
de armen voor de borst gekruist,
stemmen bestijgen alle treden van het licht
en zweven weg.

Wie met zijn hoofd de klanken na wil gaan,
wordt tot een wolk, eenzelvig vaart
zijn leven langs de banen
van half herkenbare gedachten.

Zonder gestalte rust hij in zichzelf,
een vlaag vergetelheid, een zucht
van schroom en liefde.

Inhoud

Gedenk de mens	5
Leven op aarde	6
Mond van een mens	7
Leven	8
Zij	9
De mens voorbij	10
Hij en ik	11
Watervogel	12
Zonder spoor	13
Stuurloos	14
De vormen van het denken sterven af	15
Bezorgd	16
Het randgebied	17
Doden en levenden	18
Het wordt weer nacht	19
Confrontatie	20
Napijn	21
De nabestaande	22
Wat er niet meer is	23
Ogen ontbonden	24
Bij een papier	25
Beelden	26
Het werd volbracht	27
Dieper dan het licht	28
Redding	29
Verraad	30
Elke dag, ieder uur	31
Verslagen hoofden	32
Aardschokken	33
Mijn vader	34
Moeder	35
Mijn zuster	36
Doortocht	37

Uitgeput geduld	38
De doden sterven	39
Verzonken pijn	40
Maaltijd	41
Interieur	42
De parelduiker	43
Lezende vrouw	44
Nachtleven	45
Slapende vrouw	46
Heldere dag	47
De kinderen	48
Zeg het	49
Nachtbleek	50
De paarden	51
Bergen aan Zee	52
Jonge vrouwen	53
De winter	54
Het gerucht	55
Stormnacht	56
Spiegelbeeld	57
Naar de brievenbus	58
Alpes Maritimes	59
Bergwandeling	60
Middellandse Zee	61
Langs de hoofdweg van het licht	62
Promenade des Anglais	63
Dag in de bergen	64
Morgenstameling	65
Tocht door het licht	66
Morgen	67
Een bergboer	68
Bemin de mens	69